

Ambachtsheren Van Nederveen in Giessendam

Dit overzicht is gemaakt om te achterhalen welke Van Nederveen's precies ambachtsheren van Giessendam waren en om wat meer details over die familie te krijgen. Het is alleen gebaseerd op informatie die ik op het internet vond. Ik kan informatie op het internet hebben gemist en er kan meer informatie beschikbaar zijn in een bibliotheek.

De Alblasserwaard (voor 1383 "het Land tussen Lek en Merwede") werd tijdens de 10^e en 11^e eeuw ontgonnen. Het gebied behoorde tot het graafschap Holland. Een van de eerste dorpen was (Boven-)Hardinxveld, beleend aan de heren van Brederode, die in het kasteel Giessenburg woonden. Een deel van de grond in de Alblasserwaard was beleend aan de heren van Arkel, die in hun kasteel in Gorinchem woonden (dat net buiten de Alblasserwaard ligt). Zij leenden het door aan anderen. Omdat het land relatief hoog lag, kon de afwatering aanvankelijk op natuurlijke wijze plaatsvinden via veenrivieren, maar daarvan ondervonden lagere gebieden hinder. In 1277 sloot graaf Floris V van Holland daarom een overeenkomst over de bedijking van de Alblasserwaard met de heren in dat gebied (zie de kaart hieronder). Hardinxveld en Giessen-Nieuwkerk deden in eerste instantie niet mee, maar sloten zich 4 jaar later alsnog aan.

Giessendam is in 1231 voor het eerst genoemd, maar daarmee is waarschijnlijk de dam bedoeld die in de veenrivier de Giessen is aangelegd. Rondom die dam ontstond later het dorp Giessendam, dat niet op deze kaart staat. Ook de ambachtsheerlijkheid Giessendam staat niet op deze kaart, maar maakte in 1277 deel uit van het ambacht "Olt Ghiese" (Oud-Giessen). Dat ambacht werd later gesplitst in Giessendam en Giessen-Oudekerk. Beide ambachten maakten gebruik van de kerk in Giessen-Oudekerk. Dat is waarschijnlijk de kerk die op deze kaart ten oosten van Olt-Ghiese is afgebeeld.

Bron: geschiedenisalblasserwaard.wordpress.com.

Belening met land in Giessendam

Jaar	Land in Giessendam	Opmerkingen
1411	Willem Gerritsz van Nederveen (IV-c pag. 21 Nederveenboek), 1411 beleend met land in Giessendam.	Bron is niet vermeld in het Nederveenboek. Bij zoeken op het internet geen bron gevonden (niet in leenregisters Holland Alblasserwaard en niet in leenregisters Arkel Alblasserwaard). Omdat de informatie summier is, is dit misschien gebaseerd op een register met alleen betalingen van bijv. cijzen.
1427	Op 21 juli 1427 doen keerslieden uitspraak in een geschil tussen enerzijds Jacob Hamert van Houweningen en anderzijds Tielman die Moelner en Jan van Nederveen . Het geschil betrof 5½ morgen land in Giessendam geheten Willem die bastert halve hoeve. Jacob kreeg de (hele) halve hoeve en de helft van de grond die Tielman van der Donck "geplant" had aan die halve hoeve voordat Nelle Willem Basterts wijf gestorven was (als ik het goed begrepen heb).	Akte geciteerd op pag. 249 Nederveenboek. Ik veronderstel dat het ging om een geschil over de erfenis van Willem die Bastert en zijn vrouw Nelle. Jan van Nederveen zal samen met Tielman die Moelner de andere helft hebben gekregen van de grond die aan de 5½ morgen was "geplant" (drooggelegd?). Tielman die Moelner zal behoren tot de familie Molenaer (later besproken bij het ambacht Giessendam). Zijn relatie tot Jan is onduidelijk. Mogelijk waren hun (schoon)moeders erfgenamen van Willem die Bastert of juist van Tielman van der Donck. Deze Jan betreft waarschijnlijk Jan Jansz van Nederveen geboren 1380-1390 (V-c pag. 21), die trouwde met Johanna Willems van Nederveen, dochter van de hiervoor vermelde Willem Gerritsz. Zijn vader Jan Gerritsz (IV-d pag. 21) geboren 1350-1360 lijkt te oud en zijn zoon Jan (pag. 22) geboren 1410-1420 te jong.
1434	Jonckvrouw Wendelmoed Godschalckdr van Wijk, weduwe van Willem die Moolnaar, nu getrouwd met Dirck van Boort, wordt op 3 oktober 1434 beleend met 4 morgen land in ambacht Giessendam "zoals zij ... had gehouden van Jan van Arkel". De 4 morgen grenst aan een hoeve die was van Willem Hendriksz Moolnaar.	Bron: leenregisters Arkel Alblasserwaard nr. 39. Zie de latere belening van deze 4 morgen aan Johanna Willems in 1439, waarbij niet is vermeld of ze dit erfde of kocht. Wendelmoed moet deze 4 morgen nog voor het begin van de Arkelse Oorlogen in 1401 hebben verkregen (waarover later meer). Dit kan dus niet het land betreffen waarmee Willem in 1411 werd beleend.
1438	Op 5 augustus 1438 "cataengierde" Daniel Jacopssoen voor schepenen van Dordrecht de verkoop door Jan van Nederveen van "lande geleghen aan die Ghiesen" aan paepheijne Cleissoen. Hij deed dit met een schepenbrief "van sculde die hij heeft sprekende op Jan voorss".	Akte geciteerd op pag. 250 Nederveenboek. Onduidelijke akte. Niet zeker dat het gaat om Giessendam. Betekent "cataengierde" dat Daniel de verkoop ongedaan maakte vanwege een schuld van Jan aan hem? Was Daniel de zoon van Jacob Hamert van Houweningen genoemd in de uitspraak uit 1427? Dit kan Jan Jansz V-c (als die nog leefde) of zijn zoon Jan betreffen (nu wel oud genoeg).

1439	<p>Jan Jans van Nederveen, heer van Giessendam 1450-, zoon van Jan Jan V-c (pag. 22) en van Johanna Willems van Nederveen, 1439 beleend, voor zijn moeder, met 4 morgen land te Giessendam (pag. 22).</p>	<p>Akte 10 april 1439 geciteerd pag. 250 Nederveenboek, waarin beleend wordt “Joncfr. Jan van Nederveen mit Jan huer soen”.</p> <p>Belening 10-4-1439 in leenregisters Arkel Alblasserwaard nr. 39: “Jan van Nederveen voor Janne van Nederveen, zijn moeder”. Omdat de 4 morgen land later worden geërfd door zoon Floris van Johanna Willems, begrijp ik dat Johanna Willems en haar zoon de 4 morgen niet samen hebben verkregen, maar dat zoon Jan alleen als voogd van zijn moeder is verschenen. Dat maakt het waarschijnlijk dat zijn vader inmiddels was overleden. Ook het Nederveenboek gaat ervan uit dat Jan Jansz (V-c pag. 21) voor 10 april 1439 is overleden.</p> <p>In deze akte is niet vermeld of Johanna de 4 morgen had gekocht of geërfd. In de akte is sprake van een getoonde brief. Die brief betrof waarschijnlijk de overdracht door Wendelmoed Molenaer-van Wijk aan Johanna.</p>
1451	<p>Adriaan Jansz van Klootwijk (de tweede man van Johanna Willems van Nederveen) wordt op 24 maart 1451 beleend met de oostelijke helft van een hoeve in Giessen (Oudkerk buitendams, groot 11½ morgen) en met 12 morgen land in Giessenkerk die daaraan grenzen. Beide lenen worden overgedragen door Jan Hendriksz die Moolnaar, die deze in 1447 had geërfd van zijn onmondige neefje Willem Willemsz die Moolnaar van Strijen. (Diens vader Willem had de halve hoeve in 1402 geërfd van Pieter die Moolnaar, zoon van Jan die Moolnaar van Strijen. Pieter had een broer Bartout.)</p>	<p>Bron: leenregisters graven van Blois nr. 200 Bron: leenregisters Arkel Alblasserwaard nr. 26</p> <p>De tweede man van Johanna koopt dus grond die afkomstig was van hetzelfde echtpaar als de 4 morgen die Johanna in 1439 verkreeg. Willem Hendriksz die Moelnaer van Strijen was in 1415-1417 schepen van Dordrecht (collectiegroesbeek). Schepenen waren meestal van middelbare leeftijd, dus is het hoogst onwaarschijnlijk dat Johanna (geboren 1380-1390) van hem heeft geërfd via haar onbekende moeder. Al is dat theoretisch wel mogelijk, als Willem heel jong was toen hij die dochter kreeg en heel oud toen hij zijn zoon Willem kreeg.</p>
1452	<p>Jan van Nederveen, zoon van Jan Jansz van Nederveen (V-c pag. 21) en Johanna Willems van Nederveen. Jan is in 1450 of 1451 beleend met het ambacht van Giessen inclusief 1½ hoeve. Jan draagt op 1 januari 1452 de Hofhoeve over aan zijn stiefvader Adriaan van Klootwijk, behalve “5 morgen voor Jan van Nederveen, bij dode van Jan, zijn vader”.</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A.</p> <p>Hier opgenomen i.v.m. de Hofhoeve, het ambacht wordt later besproken. De Hofhoeve zal hebben bestaan uit de 1½ hoeve plus de 5 morgen die Jan van zijn vader had geërfd. Misschien betrof dat de grond die aan de orde was in de uitspraak uit 1427. Maar in ieder geval is duidelijk dat niet alleen moeder Johanna Willems grond in Giessendam had, maar ook vader Jan Jansz Gerritsz.</p>

1469	Jan van Klootwijk wordt op 11 mei 1469 beleend met de oostelijke helft van de hoeve in Giessen Oudkerk buitendams na de dood van zijn grootvader Adriaan van Klootwijk.	Bron: leenregisters graven van Blois nr. 200 Dit betreft niet de Hofhoeve van Jan van Nederveen, maar de halve hoeve die Adriaan van Klootwijk in 1451 van de familie Molenaer had gekocht.
1471	<p>Floris van Nederveen heeft de 4 morgen land van zijn moeder Janne geërfd, en draagt die direct over aan Jan Pietersz. Het Nederveenboek vermeldt geen zoon Floris van Johanna Willems (pag. 22), maar gaat ervan uit dat kleinzoon Floris de 4 morgen van zijn oma heeft geërfd.</p> <p>In de cursieve tekst staat dat er aanwijzingen zijn dat Jan Pietersz de zoon was van de Pieter die als zuigeling uit de Sint-Elisabethsvloed werd gered.</p>	Citaat akte op pag. 22 Nederveenboek. Belening 5-10-1471 leenregisters Arkel Alblasserwaard nr. 39. Johanna Willems is hierin jonkvrouw Jan/Janne genoemd. Jurriaan van Tol veronderstelt in zijn boek "Een en ander over Giessendam" (pag. 20) dat het in werkelijkheid ging om de kleinzoon Floris van jonkvrouw Janne, die later het ambacht Giessendam erfde van zijn vader Jan. Maar bij Van Tol was niet bekend wie jonkvrouw Janne was. Ik denk dat Floris wel degelijk haar zoon was, omdat dit verklaart waarom ook in de volgende generaties de naam Floris voor komt. De eerste Floris in de familie was de zoon van Jan Gerritsz (IV-d pag. 21), waarschijnlijk vernoemd naar de vader van diens onbekende vrouw. Jan Jan Gerritsz (V-c) en zijn vrouw Johanna Willems van Nederveen kunnen daarom heel goed een zoon Floris hebben gehad die naar deze oom is vernoemd. Dat verklaart dan ook waarom Jan en Willem, de andere zonen van Jan en Johanna Willems, allebei een zoon Floris hebben genoemd. Die zullen ook zijn vernoemd naar hun oom.
1494	Jan Pietersz draagt de 4 morgen land over aan Pieter Jansz van Ammers voor diens zoon Pieter.	Belening 1-3-1494 leenregisters Arkel Alblasserwaard nr. 39. Jan Pietersz kan dus ook een Van Ammers zijn geweest. Ammers lag in het noorden van de Alblasserwaard. Jan Pietersz van Nederveen woonde in Dinther (NB), op 50 km en een paar rivieren afstand.

De ambachtsheren van Giessendam

Jaar	Ambachtshere	Opmerkingen
1322	Het latere ambacht Giessendam maakt nu nog onderdeel uit van het ambacht Oud-Giessen, dat beleend is aan de familie Molenaar. Vanwege problemen met de dijken geeft de graaf van Holland rechten en wetten uit voor dat ambacht Oud-Giessen	Bron: Charterboek volume 2 Voor de familie Molenaar wordt ook de naam "Van Giessen" gebruikt. Volgens het boek "Een en ander over Giessendam" van Jurriaan van Tol werd deze familie genoemd naar het ambt van beheerder van de molens in de Alblasserwaard.
1369	Er zijn a.g.v. de Hoekse en Kabeljauwse twisten geen volwassen Molenaers meer in leven. De voogden van de onmondige kinderen "van Ghiesen" kunnen niet voldoen aan de dijkverplichtingen en doen daarom afstand van het ambacht Oud-Giessen door "de spade in de dijk te steken". De graaf van Holland beleent het ambacht op 13 mei 1369 aan vijf ridders uit de Alblasserwaard: Otto heer van Arckel, Reynoud van Brederode heer van Gennep, Jan van Ameyde, Jan van Langerak en Harper van Liesvelt. Ze betalen hiervoor 1400 Hollandse gulden.	Bron: collectiegroesboek Bron: Geschiedenis van de gemeente Giessendam, archieff Giessendam Met het nieuwe Giessen zal Giessen-Nieuwkerk zijn bedoeld of een niet meer bestaand dorp ter plaatse van het kasteel Giessenburg. Niet te verwarren met het ambacht Giessen in het land van Altena (NB), dat overigens in 1305 en 1321 ook even in handen was van de familie Molenaar (wikipedia).
1373	Jvr van der Ameyde, heer Jan van Langerak en heer Herber van Liesvelt dragen elk 1/5 ^e deel van "het goed van Ghiesen" over aan Otto heer van Arckel.	Bron: collectiegroesboek . Het ambacht Oud-Giessen is nu dus voor 4/5 ^e in handen van Otto van Arkel en voor 1/5 ^e van de familie van Brederode.
1382	Otto van Arkel en Willem van Brederode splitsen op 8 december 1382 het ambacht Oud-Giessen. Otto van Arkel krijgt het westelijk deel (het ambacht Giessendam) en Willem van Brederode het oostelijk deel (het ambacht Giessen-Oudekerk).	Bron: Geschiedenis van de gemeente Giessendam, archieff Giessendam . Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard : nr. 12 ambacht Oud-Giessen gesplitst in 12A (ambacht Giessendam en Zweenspolder), 12B (later genaamd Giessen-Oudekerk) en 12C (halve korentiende van Giessenkerk en Giessendam).
1401-1412	Jan V van Arkel is zijn vader Otto opgevolgd als Heer van Arkel. Hij begint in 1401 de Arkelse oorlogen. In dat jaar worden al zijn bezittingen geconfisceerd door de graaf van Holland. Jan plundert o.a. de Alblasserwaard. De Arkelse oorlogen, die vooral in het Land van Arkel worden uitgevochten, eindigen in 1412.	Bron: Wikipedia - Arkelse oorlogen Uitgebreider: Het einde van het eerste Arkelse tijdvak (pag. 53) , zie ook de kritiek in het artikel daarna. Jan van Arkel zal ook het ambacht Giessendam van zijn vader Otto hebben geërfd. Dat ambacht zal in 1401 ook zijn geconfisceerd. Onduidelijk is of Jan ook zijn eigen ambacht Giessendam heeft geplunderd (na confiscatie?).

1408	<p>Graaf Willem VI van Holland draagt op 14 mei 1408 aan zijn "zuster" Vrouwe Margarita van Kleef over de goederen in de Alblasserwaard die vroeger van de kinderen van Giessen waren en die de heer van Arkel daarna had aangenomen, waaronder Giessendam. Na haar overlijden zal het weer terug gaan naar Willem.</p>	<p>Bron: Groot Charterboek Mieris deel 4 pag. 99. Uit pag. 132 en 174 blijkt dat het gaat om zijn stiefmoeder, die hiermee de leenvrouwe werd. Zij overleed in 1411, zodat Willem VI toen weer de leenheer van Giessendam werd.</p>
1411	<p>Willem Gerritsz van Nederveen (IV-c pag. 21 Nederveenboek), ambachtsheer van Giessendam, 1411 beleend met land in Giessendam.</p>	<p>Geen bron gevonden waaruit blijkt dat Willem ambachtsheer van Giessendam was. Belening met land is in ieder geval niet hetzelfde. Onduidelijk is of Margaretha van Kleef dit land nog beleend heeft. Dit leen komt niet voor in haar leenregisters Huis te Kleef, maar die zijn ook niet compleet.</p>
1412	<p>Graaf Willem VI van Holland beleent op 14 april 1412 Arnoud van Gent na overdracht door Walraven, heer van Brederode, met:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) De dorpen Giessendam, Moesiebroek en Polre met bijbehorende heerlijkheden (nr. 12) 2) Het dorp Nieuwerkerk (nr. 30, Giesen-Nieuwerkerk) 3) Een huis in hofstede in Giessen (nr. 31). Dit betrof kasteel Giessenburg. 	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard. Bron: Groot Charterboek Mieris deel 4 pag. 199 (op pag. 222 het kasteel Giessenburg). Hier droeg Walraven van Brederode dus o.a. het ambacht Giessendam over aan Arnoud van Gent, terwijl dat ambacht niet van hem was maar van Jan van Arkel. Was het na de confiscatie aan Walraven beleend? Arnoud van Gent krijgt overigens in 1434 ook nog het ambacht Giessen-Oudekerk (12B), waarvan Walraven van Brederode afstand had gedaan door de spade te steken. Diens in 1409 aangewezen eerste opvolger kon ook niet aan zijn dijkverplichtingen voldoen.</p>
1413	<p>Graaf Willem VI van Holland geeft op 25 juli 1413 de heerlijkheden in Giessen in de Alblasserwaard die van Jan van Arkel waren (waaronder Giessendam) aan Heer Aernt van Leyenborch, Jan van Langerack en de ambachtsheren in de Alblasserwaard, die hebben aangeboden de dijken te beheren. [Arnout heer van Leyenberg was in 1413 ambachtsheer van Goudriaan, zie leenregisters Alblasserwaard nr. 32. Goudriaan en Langerak liggen allebei in de Alblasserwaard.]</p>	<p>Bron: Groot Charterboek 4 pag. 243. Hiermee heeft de graaf van Holland het ambacht Giessendam dus voor de tweede keer beleend. Waarschijnlijk had men inmiddels ontdekt dat het ambacht Giessendam niet van Walraven van Brederode was maar van Jan van Arkel. Die was naar Gelre gevlucht. Als hij het ambacht had doorbeleend, zal de ambachtsheer zijn bondgenoot zijn geweest en dus ook gevlucht of gevangen genomen. Dat betekende dat er niemand meer was die verantwoordelijk was voor het onderhoud van de dijken. Omdat daardoor ook de andere ambachten in de Alblasserwaard gevaar liepen, zullen de andere ambachtsheren hebben aangeboden het ambacht Giessendam samen te gaan beheren.</p>

1415	Graaf Willem VI van Holland kent op 2 maart 1415 opnieuw een erfleen toe aan Arent van Gent i.v.m. de dorpen (waaronder Giessendam). Verwezen wordt naar de eerdere oorkonde waarin Arent al was beleend.	Bron: Groot Charterboek 4 pag. 314 . En toch weer de dubbele belening! Heeft een klerk zonder nadenken de vorige akte overgeschreven? De reden voor deze oorkonde is mij niet duidelijk. Het gaat niet om herbelening door een nieuwe graaf. Willem VI overlijdt in 1417 en wordt opgevolgd door zijn dochter Jacoba van Beieren. Zij raakt in oorlog met haar oom Jan.
1421	Jan van Beieren, graaf van Holland, bevestigt op 8 augustus 1421 de eerdere belening van alle goederen van Giessen die aan de kinderen van Giessen toebehoorden, te weten Giessen, Molenaarsgraaf, oude Alblas en Alblasserwaard.	Bron: Groot Charterboek 4 pag. 593 . In deze oorkonde is niet vermeld aan wie werd beleend. Giessendam is niet uitdrukkelijk genoemd maar valt onder de Alblasserwaard. Hier gaat het wel om herbelening door een nieuwe graaf, want Jacoba van Beieren heeft de oorlog verloren en een deel van Holland aan haar oom Jan moeten verpanden.
1431	<i>Jacoba van Beieren beleent op 25 februari 1431 Henrik van Liesveld met de goederen die hij van zijn vader Heer Gerrits van Eemskerke en van Liesveld heeft geërfd.</i>	Bron: Groot Charterboek 4 pag. 999 (eindigt in september 1436, deel 5 bestaat niet). leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 34: een huis in Groot-Ammers 25-2-1432 geërfd door Hendrik van Liesveld bij dode van heer Gerard van Heemskerk en Liesveld zijn vader. (Opgenomen omdat de heer van Liesveld later een rol speelt.)
1450	Nederveenboek: Jan Jans van Nederveen , heer van Giessendam 1450-, zoon van Jan Jan van Nederveen (V-c pag. 22) en Johanna Willems van Nederveen.	Bron: Boek Jurriaan van Tol – Een en ander over Giessendam, pag. 19: “Dit leen werd door JAN VAN NEDERVEEN aan de Majesteit opgedragen op 18-3-1450, “hebbende den eygendom hem aan gecomen bij cavelinge in den Alblasserwaard mitten gemeenen luyden, gedaen van de goeden van de Moleneringe”
1451	Op 18-3-1451 wordt Jan van Nederveen beleend met de ambachtsheerlijkheid van Giessendam en Zweenspolder (met 1½ hoeve, de halve visserij van Giessen en de halve smaltiende van Giessendam tot Zweenskade) “bij opdracht zoals verkregen van de dorpen Liesveld en Giessen, die verkregen bij kaveling met die van de Alblasserwaard op het goed van de Moolneringen”. De halve smaltiende ruilt hij direct met Arnoud van Gent. Op dezelfde datum wordt Gerard Paulusz beleend met de halve korentiende van Giessenkerk en Giessendam (12C) “bij opdracht zoals	Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A. Beide bronnen vermelden dus 18 maart, maar de een 1450 en de ander 1451. Het moet hier gaan om Jan de zoon van Jan Jansz van Nederveen (V-c pag. 21) en Johanna Willems van Nederveen, want zijn vader moet al voor 1439 zijn overleden. Ik denk dat de ambachtsheren die in 1413 Giessendam samen hebben verkregen, bij deze verkaveling hun gezamenlijke leen hebben verdeeld. De niet genoemde ambachtsheren (in ieder geval Goudriaan) zullen geld hebben gekregen. Ook het dorp Giessen draagt Giessendam hier over, dus moet Arnoud van Gent als heer van Giessen hebben behoord tot de ambachtsheren die in

	gekocht van de dorpen in de heerlijkheid Langerak en Sliedrecht, die voor hun deel aankwam van de Moolnaars, die de spade staken”.	1413 samen het ambacht overnamen. Arnoud van Gent zal dus hebben beseft dat Walraven van Brederode niet bevoegd was Giessendam aan hem over te dragen.
1452	1-1-1452: Adriaan van Klootwijk, die verkrijgt van Jan van Nederveen , zijn schoonzoon, bij opdracht met de halve ambachtsheerlijkheid van Giessendam, de halve smaltiende aldaar en de gehele Hofhoeve aldaar behalve 5 morgen voor Jan van Nederveen, bij dode van Jan, zijn vader .	Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A. Schoonzoon is hier in de betekenis stiefzoon gebruikt, want Adriaan was de tweede man van Johanna Willems van Nederveen, moeder van Jan. Verkreeg Adriaan voor zichzelf of namens zijn vrouw? Ik neem aan dat het “bij dode van Jan, zijn vader” alleen betrekking heeft op de 5 morgen land die onderdeel uitmaakten van de Hofhoeve in Giessendam. Als het toch Jan Janz (V-c) was die het ambacht in 1450/1451 verkreeg, dan moet hij wel heel snel daarna zijn overleden en moet Johanna Willems al heel snel daarna zijn hertrouwd.
1452	Op 9 maart 1452 geeft Adriaen van Cloetwicc procuratie aan Guijot de Cotere voor een procedure tegen Jan van Nederveen voor het Hof van Holland i.v.m. “heerlichen ende goederen als hem in voorleden tijden bij Heijndrick van Hemskercke, heer van Lieveld, overgegeven zijn”, die Jan door Adriaen liet gebruiken.	Akte geciteerd op pag. 251 Nederveenboek. Daarna akten over de procedure, niet vermeld hoe die procedure is afgelopen. Dit moet de ambachtsheerlijkheid Giessendam betreffen, die Jan heeft verkregen van de “dorpen” (ambachten) Liesveld en Giessen
1469	Nederveenboek pag. 22: Floris Jansz van Nederveen , zoon van Jan Jansz (zoon van Jan Jansz V-c en van Johanna Willems van Nederveen), heer van Giessendam, in 1469 beleend met het ambacht Giessendam	Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A: 11-5-1469: Floris van Nederveen bij dode van Jan, zijn vader. NB: Op dezelfde datum liet ook Jan van Klootwijk in de leenregisters inschrijven dat hij de halve hoeve van zijn opa Adriaan van Klootwijk had geërfd. Bij de 4 morgen van Johanna Willems gebeurde dat pas in 1471, dus heeft zij waarschijnlijk haar tweede man en haar zoon Jan overleefd.
1476	“ Floor van Nederveen d. Ambachts Heerlickeijt van Ghiesendam mit alle deze Heerlickeijt ende toebehooren.” “Adriaen van Cloetwijck die helfte vande Heerlickeijt van Ghiesendam mit hoeren toebehoeren ende mitt halve Smaltienden aldair.”	Bron: Valor Feudorum 1476 (digitale pagina’s 20 en 23), met lenen die zijn “aangebracht” in 1476. De vermelding van Adriaan is heel vreemd, omdat hij in 1469 al niet meer leefde. Volgens klootwijk.net had Adriaan geen zoon of kleinzoon Adriaan die het halve ambacht als erfenis kan hebben geclaimd. Kleinzoon Jan Reynaerts, in 1519 overleden, moet volgens die site zijn enige erfgenaam zijn geweest. Ik veronderstel dat in de versie 1476 van het Valor Feudorum ook lenen uit het verleden zijn ingeschreven die in de eerdere

		<p>versie niet waren gemeld.</p> <p>Hoe dan ook komt het halve ambacht van Adriaan van Klootwijk later in de leenregisters niet meer voor, maar wordt telkens het hele ambacht beleend aan de opvolgers van Floris. Ik neem daarom aan dat Adriaan het halve ambacht niet voor zichzelf had verkregen (dan zou zijn kleinzoon die helft hebben geërfd), maar namens zijn vrouw Johanna Willems, zodat Floris ook haar helft heeft geërfd of gekregen. Of Adriaan heeft de procedure tegen zijn stiefzoon verloren en moest daarom zijn helft weer teruggeven.</p>
1491	<p>Nederveenboek pag. 22: Willem Jansz van Nederveen, heer van Giessendam (1491), geb. 1440-1450, beleend met het ambacht Giessendam 13 juli 1491 (na overgift door zijn broer Floris).</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A</p> <p>De overdracht door Floris is hierin gedateerd op 15 juli 1491, maar het is mogelijk dat de akte van overdracht op 13 juli was en dat die op 15 juli in de leenregisters is ingeschreven.</p>
1503	<p><i>Ridder Arnout Nikolaasz van de Werve verkrijgt op 18 mei 1503 het ambacht Giessen-Oudekerk.</i></p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12B. Vermeld omdat zijn dochter Anna trouwde met Jan Jansz van Nederveen uit de Bredase tak (VII-b pag. 19).</p>
1513	<p>Nederveenboek pag. 22: Willem Jansz van Nederveen tochtte zijn vrouw (Machteld, dochter van Arend de Jeude, ambachtsheer van Hardinxveld) 1512 met de heerlijkheid Giessendam.</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A</p> <p>19-5-1513: "Lijftocht van Machteld, dochter van Arnout de Jeude, gehuwd met Willem van Nederveen, op 40 pond groten vlaams". Een lijftocht werd vaak bij het huwelijk gevestigd als onderdeel van huwelijksvoorwaarden. Willem was in 1513 al 70 à 80 jaar oud. Twee jaar later kreeg hij zijn enige zoon.</p>
1514	<p>Gijsbert Janszoon, schout van Giessendam, en een aantal gezworenen verklaren op 29 januari 1514 dat Giessendam en Giessen-Oudekerk samen 54 "haertsteden" hebben, waarvan 14 of 15 arm. Giessendam is 881 morgen groot. Ze mogen hun bier alleen in Dordrecht halen. Ze hebben 12.000 gouden guldens moeten betalen om 42 gevangenen tijdens de oorlog vrij te kopen.</p> <p>Pag. 561 (dig. 593) Giessen-Nieuwkerk: 36 haertsteden waarvan 10 of 12 arm, en 3 huizen verbrand bij de laatste oorlog. Groot 750 morgen.</p>	<p>Bron: Informacie 1515 pag. 548 (dig. 580).</p> <p>Bronnen: HetKontaktAlblasserwaard en Binnenwaard: de Geldersen teisterden de Alblasserwaard in 1513 en 1516; inwoners van Hofwegen verklaarden dat al hun 11 haertsteden in juli 1513 door de Geldersen waren afgebrand. (Inderdaad op pag. 558, dig. 590.)</p> <p>Bron: Gelderse oorlogen 1502-1543.</p> <p>Bron: Wikipedia - Maarten van Rossum: Maarten van Rossum brandt in 1516 dorpen in de Alblasserwaard af, o.a. Bleskensgraaf.</p> <p>Bron: biografischwoordenboekgelderland: valt in 1516 Nieuwpoort aan, maar moet vluchten en zijn harnas achterlaten.</p>

1522	<p>Nederveenboek pag. 22: Aernt Willemsz van Nederveen beleend met het ambacht Giessendam in 1522.</p> <p>Adriaan van Nederveen voor Arnout van Nederveen bij dode van Willem, diens vader, verkrijgt Giessendam.</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A</p> <p>18-12-1522: Adriaan van Nederveen voor Arnout van Nederveen bij dode van Willem, diens vader.</p> <p>Ook in de akte van dezelfde datum voor de tienden van Nederveen (geciteerd en afgebeeld op pag. 23 Nederveenboek) treedt Aeriaen van Nederveen op als voogd van de 8-jarige Arnout. Adriaan was de zoon van Philip Jansz, die op pag. 24 (VII-c) nog is vermeld als zoon van een andere Jan. Dat is inmiddels op de website van de Stichting van Nederveen gecorrigeerd: Philip was de zoon van Jan zoon van Jan Jansz (V-c) en Johanna Willems, de eerste ambachtsheer van Giessendam dus. Zijn zoon Adriaan (VIII-b), die in 1522 ca. 45 jaar was, was daarom een volle neef van de 8-jarige Aernt/Arnout Willemsz. Het was gebruikelijk dat ooms als voogd optraden, maar die zullen niet meer hebben geleefd.</p>
1545	<p>Arnout Willemsz van Nederveen draagt op 13 juni 1545 het ambacht Giessendam over aan Willem van Drenkwaard Boudijnsz.</p>	<p>Bron: leenregisters Holland Alblasserwaard nr. 12A</p> <p>Het ambacht Giessendam verdwijnt hiermee uit de familie Van Nederveen.</p>

Conclusies en opmerkingen

- 1) In het Nederveenboek is ten onrechte vermeld dat Willem Gerritsz van Nederveen (IV-c pag. 21) ambachtsheer van Giessendam was. Zijn kleinzoon Jan Jansz was de eerste.
- 2) Er is geen bron bekend van de belening van Willem Gerritsz in 1411 met land in Giessendam door Margaretha van Kleef of later in dat jaar door graaf Willem VI van Holland. Die heeft in die periode overigens ook andere grond van Jan van Arkel aan derden beleend.
- 3) De belening van Willem in 1411 zou echter wel verklaren waarom deze tak van de familie Van Nederveen na de Sint Elisabethsvloed in 1421 in Giessendam terecht is gekomen. Duidelijk is dat Willem Gerritsz en zijn broer Jan hun vader niet zijn opgevolgd als ambachtsheer van Nederveen. Willem heeft wel de Edelhoeve in Dussen van zijn vader geërfd, maar die heeft hij in 1392 verkocht. Ook de Keteldoncse hoeve in Waardhuizen moet volgens mijn reconstructie uiterlijk 1396 zijn verkocht. Is een en ander gebeurd omdat de broers Willem en Jan naar de Alblasserwaard waren verhuisd vanwege hun huwelijk met vrouwen die daar vandaan kwamen? Over die vrouwen is niets bekend. De vrouw van Jan was waarschijnlijk een dochter van een Floris.
- 4) In het Nederveenboek ontbreekt zoon Floris, geboren ca. 1410-1420, van Jan Jansz (V-c pag. 21) en Johanna Willems. Ik denk dat hij de Floris was die in 1482 schepen van Heusden was ([klooster Heusden](#)). In het Nederveenboek is dat vermeld bij zijn neefje Floris (pag. 22 onder 2 onder a). Ik vond een Floris waarschijnlijk getrouwd met een dochter van Willem Spiering van Well, in 1458 in Veen en in Wijk, allebei vlak bij Heusden ([leenregisters hofstede Boxtel land van Heusden](#) nr. 28 en 29). Neefje Floris is geboren ca. 1443 en dus toen nog maar ca. 15 jaar, al sluit dat niet uit dat hij in de 15de eeuw al op die leeftijd getrouwd was.
- 5) Het is niet bekend wie de vrouw was van Jan de eerste heer van Giessendam en daarmee moeder van Floris, Willem en Philip. Waarschijnlijk is Philip vernoemd naar zijn opa van moederskant, want de namen Floris en Willem kwamen al voor in de familie Van Nederveen.
- 6) Ook de vrouw van Philip VII-cis niet bekend. Waarschijnlijk was dat een dochter van een Adriaen, waarnaar zijn oudste zoon is vernoemd (zijn oom Willem noemde ook een zoon Aernt/Arnout, maar die is vernoemd naar zijn opa van moederskant). De volgende zoon Jan werd vernoemd naar de vader van Philip. De namen van de andere zonen Rijk, Govert, Gerrit en Teunis kwamen niet in de familie Van Nederveen voor en zullen dus ook uit de familie van moederskant komen. Maar een combinatie van (een groot deel van) die namen heb ik niet gevonden.
- 7) Het Nederveenboek meldt overigens op pag. 24 dat Philip Jansz VII-c in het Valor Feudorum uit 1486 is vermeld met een hoeve groot 11 morgen in Giessen-Nieuwkerk. Ik heb op het internet maar twee versies daarvan kunnen vinden: [Valor Feudorum 1472-1474](#) en [Valor Feudorum 1476](#). In de versie 1476 heb ik niets kunnen vinden (wel zijn broer Floris). Volgens het Nederveenboek is Philip ook vermeld in 1472, dus waarschijnlijk betrof het de eerdere versie. Die was voor mij te moeilijk leesbaar (en te lang) om dat te kunnen controleren.

CK, 19-12-2023.